

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TERORISMUS SE ZAMĚŘENÍM NA SITUACI
V ČESKÉ REPUBLICCE**

Autor práce: Václav Krýsl

Studijní obor: BPC

Forma studia: denní

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Bezpečnostně právních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KRÝSL, V. *Terorismus se zaměřením na situaci v České republice: Bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 51 s.
Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: subjektivní bezpečnost, znalosti správné reakce

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou terorismu nejen v České republice, ale i v jiných místech na světě. Protože všichni víme, že terorismus je mezinárodním problémem, který se týká nás všech, a nikdy nemůžeme s jistotou říci, kde teroristé udeří. Česká republika si může vzít mnoho příkladů z jiných zemí a teroristických útoků, které v nich byly spáchány, aby mohla zhodnotit a lépe zorganizovat svá bezpečnostní opatření na různých veřejných akcích. V přiloženém dotazníku jsou otázky pokládány tak, aby běžní občané (převážně studenti středních škol) mohli sdělit svůj názor na tuto problematiku a mohli nám pomocí tohoto sdělit svůj názor, který se týká především jejich subjektivní bezpečnosti. Také se týká jejich znalostí správných reakcí v daných situacích, jež by mohly v dnešním reálném světě nastat. Analýza dotazníku potvrdila, že mnoho lidí neví jak se správně zachovat například při střelném útoku v budově anebo neznají platný zákon, kdy jsou povinni uposlechnout příkazu velitele zásahu složek IZS. Mnoho lidí také potvrdilo, že se nejvíce cítí ohroženi na veřejných akcích, ale vzápětí mnoho z nich odpovědělo, že nad případnými útoky na území ČR nepřemýšlí. Což je celkem i logické, v našem státě se zatím žádný závažný útok nestal, ale naši sousedé mají s podobnými útoky už své zkušenosti.

ABSTRACT

KRÝSL, V. *Terrorism with a focus on the situation in the Czech Republic : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 51 p. Supervisor : Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: subjective security, knowledge of the right reaction

This bachelor thesis deals with the issue of terrorism not only in the Czech Republic, but also in other places in the world. Because we all know that terrorism is an international problem that affects us all and we can not say for sure where the terrorists will strike. The Czech Republic can take many examples from other countries and the terrorist attacks that have been committed in order to evaluate and better organize its security measures at various public events. In the attached questionnaire, the questions are asked in such a way that ordinary citizens (predominantly secondary school students) can communicate their views on this issue and can communicate with us their point of view, which relates mainly to their subjective security. It also relates to their knowledge of the right reactions in the given situations that could occur in today's real world. The questionnaire analysis confirmed that many people do not know how to properly preserve a fire attack in the building, for example, or do not know the law that they are obliged to obey command of the commander of the IRS (integrated rescue system) components. Many people also confirmed that they are most vulnerable to public events, but then many of them replied that they are not thinking about possible attacks on the territory of the Czech Republic. Which is quite logical and there is no serious attack on our country yet, but our neighbors have already had their experience with the attacks.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Historie terorismu obecně	10
2.1 Historie terorismu v České republice	11
2.1.1 Hrozby teroristických útoků v České republice	12
3 Pojem terorismus.....	13
3.1 Pojmy související s terorismem.....	13
3.1.1 Rozdíl mezi terorismem a válkou	14
4 Současný terorismus	14
5 Nejznámější a nejzávažnější teroristické útoky posledních let.....	15
5.1 Události po 11. září	17
6 Nejznámější teroristické skupiny a místa, kde působí	18
7 Terorismus a legislativa	23
7.1 Terorismus a OSN	23
7.2 Protiteroristické úmluvy v Evropě	26
7.2.1 EU a boj proti terorismu.....	27
7.3 ČR a EU.....	27
7.3.1 Stupně ohrožení terorismem v ČR.....	27
8 Základní dělení terorismu	28
8.1 Typologie terorismu	29
8.2 Další členění terorismu.....	30
9 Kyberterorismus.....	30
9.1 Dělení kyberterorismu	31
10 Teroristické metody	32
10.1 Klasické metody terorismu	32
10.1.1 Činnosti v objektu po výbuchu	33
10.2 Sebevražedný terorismus	34

11	Integrovaný záchranný systém.....	34
11.1	Základní složky IZS.....	35
11.1.1	Hasičský záchranný sbor České republiky.....	35
11.1.2	Policie České republiky.....	36
11.1.3	Zdravotnická záchranná služba.....	36
11.2	Ostatní složky IZS	37
12	Ochrana obyvatelstva.....	38
12.1	Varování a vyrozumění.....	38
12.2	Ukrytí obyvatelstva.....	39
12.3	Evakuace.....	40
12.4	Dekontaminace	40
13	Dotazníkové šetření.....	41
	Závěr	45
	Seznam použitých zdrojů	46
	Seznam tabulek a grafů	47

Úvod

Téma terorismus v posledních letech nepochybně patří k nejdiskutovanějším tématům u nás i ve světě, což je jeden z důvodů, proč si autor dané téma zvolil. K teroristickým útokům v dnešní době dochází téměř každý den v různých částech světa. Každý z nás si může denně otevřít noviny, pustit televizní zprávy anebo rádio a vzápětí může slyšet o dalším spáchaném teroristickém útoku, který si vyžádal spoustu nevinných obětí (mrtvých i živých). Je nutné podotknout, že média tímto jednáním pomáhají teroristům v jejich vytýčených cílech. Česká republika zatím není útokům nijak zvláště vystavována, ale někteří naši sousedé a spojenci (viz Německo, Francie) už mají s útoky své zkušenosti. Proto by vláda České republiky rozhodně neměla takové hrozby podcenit a vzít si ponaučení z ostatních zemí, kde k útokům došlo. Svá bezpečnostní opatření by tak měla výrazně posílit a nebrat je na lehkou váhu a to nejen ve strategicky důležitých budovách, ale i na veřejných akcích a dalších různých shromážděních o velkém počtu lidí.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je zkoumat názory studentů, především středních škol na teroristické hrozby v naší zemi. Cílem je zjistit, jak moc je veřejnost informovaná o tom, jak by se správně měla zachovat, kdyby došlo k nějakému teroristickému útoku v naší zemi. Samozřejmě s tím související úkony složek IZS (integrovaného záchranného systému), jak by se lidé měli (nebo musí dle zákona) zachovat za určitých okolností na místě spáchání útoku. V neposlední řadě je cílem zjistit jejich názor na možné hrozby teroristického útoku v České republice z jejich úhlu pohledu. Nakonec bude zjišťováno jejich povědomí o ohrožení, možnostech ochrany a případně i možnostech úkrytu. Zkoumání názorů a znalostí proběhne formou průzkumu, který bude realizován pomocí dotazníkového šetření. Poté bude provedena analýza výsledků, která bude mít za cíl přinést odpovědi na některé otázky. Například jak a kde se naši občané cítí nebo necítí bezpečně, a jak by reagovali a postupovali správně v určité situaci.

2 Historie terorismu obecně

Terorismus je s námi spojen už od dob, co lidstvo existuje, pouze se mu tehdy nepřikládala taková důslednost a pozornost, jak je tomu dnes. Například atentáty ve starém Římě a Řecku měly v sobě jisté stopy terorismu. Ale v novodobé historii byl pojem „terorismus“ poprvé použit v souvislosti Velké francouzské revoluce, kdy označoval vládu státu založenou na násilí a hrozbě násilím. Jednalo se o státní teror, jenž byl uplatňován represivním aparátem (policie, armáda) vůči vlastním občanům. Od konce 80. let 19. století se v souvislosti s činností ruské organizace „Narodnaja volja“ význam terorismu změnil. Aktivisté této organizace se snažili docílit změny v režimu prostřednictvím atentátů, které mířily na jejich čelní představitele, a terorismus byl pokládán za činnost protivládních povstalců. S terorismem této doby byla spojována snaha o nápravu sociálního uspořádání a o morální očištění společnosti. Po vzniku totalitních států na počátku minulého století se termín „terorismus“ vztahoval i na princip a obsah jejich vnitřní politiky. V 50. letech minulého století se mnoho zemí snažilo uvolnit z koloniálního systému, a terorismus je v tomto období spojen s bojem za nezávislost nebo náboženskými konflikty (které, jak víme, se táhnou už od počátku věků).¹

Vznikaly i marxisticko-anarchistické skupiny v Německu například RAF, Rudé brigády v Itálii a Přímá akce ve Francii a také separatistické organizace, mezi které patří irská IRA nebo španělská baskická ETA. V této době se také objevuje termín „mezinárodní terorismus“, vyjadřující skutečnost, že některé teroristické skupiny realizovaly většinu útoků v zahraničí a mnoho jich spolu úzce spolupracovalo. Aktivitou typickou pro toto období bylo letecké pirátství.

Dlouhou dobu byl terorismus považován za záležitost vnitřní bezpečnostní politiky, v souvislosti s globalizací terorismu zhruba od sedmdesátých let minulého století a jeho schopností získat zbraně hromadného ničení se stal i záležitostí vnější bezpečnostní politiky (hlavně po útocích v USA po 11. září 2001). Terorismus byl vnímán jako nevojenská hrozba, ale postupně se stal i hrozbou vojenskou. Jeho intenzita si v řadě případů vynutila nasazení armády jak pro potlačení vnitřního terorismu (např. britská armáda v Severním Irsku), tak především při boji proti režimům podporujících terorismus (např. válka proti Talibanu v Afganistánu). Novým znakem teroristických

¹ Světový terorismus: encyklopedie. Praha: Svojtka & Co., 2001. ISBN 80-7237-340-4.

útoků je jejich plošnost a brutalita. Tzv. „noví teroristé“ jsou schopni a ochotni zabít neselektivně vybrané civilisty v mnohem větší míře než tradiční teroristé. Tradiční teroristé měli spíše za cíl, aby hodně lidí vidělo jejich činy, ale málo při nich zemřelo. To ale v dnešním světě neplatí, je to spíše naopak. Dnes je cílem teroristických útoků pozabít co největší množství lidí a způsobit i rozsáhlé materiální škody a hospodářské ztráty, o čemž svědčí teroristické útoky za několik posledních pár let (Německo, Francie atd.).

2.1 Historie terorismu v České republice

O vývoji terorismu v České republice (zatím spíše v Československu) můžeme pohovořit už od roku 1948, tedy 3 roky po druhé světové válce. Československo bylo tehdy tradičním a též atraktivním útočištěm pro mnoho mezinárodních podezřelých organizací, které úzce spolupracovaly se zeměmi, které byly zapletené do terorismu. Československo školilo jejich bezpečnostní agenty a studenty. V době studené války mezi východem a západem bylo Československo jedním z hlavních dodavatelů zbraní teroristickým organizacím na celém světě a arabským státům bojujícím proti Izraeli. Spousta lidí ze států Středního východu v Československu studovalo, ale i pracovalo a nakonec se zde někteří i usadili a založili si rodinu. Je více než možné, že někteří z těchto lidí dnes sympatizují nebo jsou dokonce i členy teroristické skupiny. Některé islámské organizace ještě v nedávné době usilovaly o spolupráci se státními orgány České republiky a navázání vztahů z doby bývalého Československa.

K výrazným společenským změnám, k nimž došlo v Československu, respektive už v České republice po roce 1989, se odrazily i v problematice ohrožení země terorismem.² Změna zahraničněpolitické orientace republiky znamenala, že někdejší přátelské svazky Československa a následně České republiky (například s Libyí nebo Palestinou) skončily. Arabští teroristé však naše území důvěrně znají a umějí se v něm pohybovat. Proto existuje oprávněný strach z možných teroristických akcí, vyplývajících například z aktivit České republiky v muslimském světě, například z přítomnosti československé jednotky v kampani za osvobození Kuvajtu.

Dne 12. března 1999 vstoupila Česká republika do NATO³ (Severoatlantická aliance), a tím na sebe přenesla i část celosvětové odpovědnosti, včetně z toho plynoucích bezpečnostních rizik, což jsou mimo jiné i rizika, která jsou spojená s řadou

² MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.

³ NATO – Severoatlantická aliance, založena dne 4.4.1949 ve Washingtonu.

nových potenciálních nepřátel. Další riziko představují útoky namířené proti firmám a misím některých cizích států.⁴

Po válce, která se vedla v Iráku, Česká republika stála po boku spojenců. Hrozba teroristických útoků se tím u nás zvýšila. Také vysílání našich bojových jednotek do Afghánistánu pro boj s teroristickou organizací Al-Káida a členství v protiteroristické koalici hodně přispělo ke zvýšení těchto hrozeb. Další riziko představují útoky namířené proti firmám a misím některých cizích států. Přes tato rizika v České republice nedošlo ke klasickému teroristickému útoku. Dosud nebyla zaznamenána klasická teroristická akce, kdy násilí je prostředkem k dosažení určitého cíle a teroristé si kladou své podmínky. Uskutečnilo se však značné množství trestných činů, které měly znaky terorismu. Jedná se především o útoky, při kterých byly použity nástražné výbušné systémy. Například.:

- duševně nemocný muž spáchal sebevraždu za použití semtexu (silná trhavina) ve vestibulu sanatoria Priessnitz v Jeseníku; jeho tělo bylo zcela rozmetáno. Při útoku zranil dalších 15 nevinných osob (stalo se to v roce 1997).
- výbuch bomby na pražském Staroměstském náměstí (v roce 1990).
- exploze nastražené výbušniny v době, kdy byla ranní špička na stanici tramvaje na Frýdlantských mostech v Ostravě. Podobný případ se stal i v Praze a pachatel těchto dvou závažných trestných činů spojených s terorismem byl v roce 1999 dopaden a posléze odsouzen k 15 letům vězení. Ve zmíněných případech šlo o individuální terorismus, kdy cílem bylo vydírání státních orgánů. Oba tyto případy se odehrály v roce 1998.

2.1.1 Hrozby teroristických útoků v České republice

Na území České republiky nebyl zatím zaznamenán žádný klasický teroristický útok, kdy by bylo násilí použité k dosažení požadovaných cílů (typický znak pro terorismus). Zároveň se ani neuskutečnil žádný útok ani akce, které by měly znaky mezinárodního terorismu. Toto riziko by nemělo být za žádnou cenu podceňováno, už jen proto, že je Česká republika angažována v protiteroristických kampaních. Těchto kampaní se účastní nebo účastnili lidé z různých řad a to hlavně lidé od Policie ČR, vojáci, lékaři, chemici, vojenští policisté a další. Někteří z nich se účastnili na misích

⁴ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.

v Kosovu, Afganistánu, Bosně a Hercegovině i v Iráku. V těchto místech působili v součinnosti s jednotkami SFOR, KFOR i NATO.

Samozřejmě, že potenciální riziko útoku v naší zemi existuje. Ekonomické a politické integrace v České republice (ve směru NATO i EU) vycházejí také z kontaktů předlistopadového režimu se státy Středního i Blízkého východu.

3 Pojem terorismus

Definice pojmu terorismus existuje mnoho. Níže jsou uvedeny některé z nich:

Terorismus je plánované, promyšlené a politicky či nábožensky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným (civilním) osobám. Toto motivované násilí slouží k dosažení jejich vytýčených cílů.

Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby pod použitím násilí, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo jiné ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.

„ Terorismus je násilná forma prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), cílem násilností je zpravidla civilní obyvatelstvo.“ - definice BIS (Bezpečnostní informační služba).⁵

Terorismus je dnes mezinárodním problémem, před kterým se nikdo nemůže schovat. Česká republika by tuto hrozbu rozhodně neměla podceňovat.

3.1 Pojmy související s terorismem

S terorismem souvisí nebo může souviset několik následujících pojmů. Můžeme je nalézt v odborné literatuře nebo člancích pojednávajících o teroristických útocích.

⁵ <https://www.bis.cz/terorismus.html>

- Měkké cíle

Termín měkké cíle (soft targets) není nikde přesně definován. Tento název se používá pro označení místa s vysokou koncentrací osob a zároveň s velmi nízkým zabezpečením proti případným útokům. Jedná se například o náměstí, metra a nádraží. Výrazně se tím odlišují od takzvaných cílů tvrdých (hard targets), což jsou místa s vysokou úrovní zabezpečení, například vojenské objekty.⁶

- Sekundární exploze

Takto se označuje výbuch, který následuje po explozi primární, která může mít za úkol pouze rozpoutat paniku, kdy druhá bomba může být umístěna blízko únikového východu.

- Špinavá bomba

Je označení pro zbraň, která se skládá z klasické trhaviny a navíc je doplněna radioaktivním materiálem. Při výbuchu dojde k zamoření okolí a osob. Jde tedy o rozmetání radioaktivních látek klasickou výbušninou. Odpálení takovéto zbraně teroristy by mělo pravděpodobně velký psychologický efekt na obyvatelstvo.

3.1.1 Rozdíl mezi terorismem a válkou

Co je terorismus, je výše popsáno na začátku třetí kapitoly. Prvním zásadním rozdílem mezi terorismem a válkou je především ten, že válka se vyhláší (tj. je vyhlášená). Terorismus je pravým opakem, je zákeřný, nevyhláší se a není známo, kde útok nastane, natož jakým způsobem.

Druhým zásadním rozdílem je útok proti civilním cílům z řad teroristů. Ve válce se bojuje (mělo by se bojovat) pouze proti cílům vojenským nikoliv civilním.

4 Současný terorismus

V současné době můžeme počítat s jevy, jako jsou například etnické a národní konflikty, migrace velkých skupin (např. uprchlíci), zejména z Blízkého východu, kteří

⁶ <http://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych-cilu.aspx>

mají různou motivaci. Dále sem patří náboženská nesnášenlivost, která má v dnešní době poměrně velký vliv, co se teroristických útoků týče.⁷

Dne 9. listopadu 1989 padla berlínská zeď, začalo nové období a brzy na to skončila i studená válka. Během studené války stál proti sobě východ (SSSR – Sovětský svaz) a západ (USA – Spojené státy americké), tedy dvě velké světové supervelmoci. Tato dvě naprosto odlišná politická uskupení, si vytvářela svou vlastní vojenskou organizaci. Ze strany USA to bylo NATO (Severoatlantická aliance), které vzniklo roku 1949, a za SSSR to bylo uskupení Varšavské smlouvy v roce 1955. Začaly tak zcela nové závody ve zbrojení, které trvaly přes 40 let (přesněji od 1949 do 1990).

Po skončení studené války (po roce 1990) se očekávalo, že se vztahy s USA a SSSR výrazně zlepší, jak v oblasti vojenské, tak politické. Během několika málo let se začala množit zcela nová bezpečnostní rizika a ta stará se modifikovala na možné ohrožení ZHN (zbraní hromadného ničení), zneužití moderních technologií a jejich aplikací a také zneužití biologických a chemických zbraní (případně radioaktivních látek). Kromě toho vzniká počátek kyberterorismu, kdy počítačovní hackeři napadají celosvětové sítě (komunikační a informační). Terorismus se tedy pomalu a jistě stává novou hrozbou, z něhož mají strach nejen politici, ale i vojáci, policisté, hasiči, zdravotníci i běžní občané (zejména v posledních letech).

5 Neznámější a nejzávažnější teroristické útoky posledních let

V této kapitole jsou uvedeny neznámější a nejzávažnější teroristické útoky, které se odehrály 11. září a po něm. V České republice se zatím žádný závažný teroristický čin nestal. Nicméně si z níže uvedených útoků může vzít naše vláda ponaučení a vypilovat bezpečnostní opatření natolik, aby bylo pro teroristy velmi obtížné něco obdobného spáchat znovu.

- New York – USA (2001)

Dne 11. září se zde odehrál velmi dobře připravený teroristický útok na centrum USA, přesněji na budovy World Trade Center a na budovu Pentagonu. Při těchto útocích přišlo o život 3047 lidí (údaj uvádí americké zdroje). Tato akce iniciovala

⁷ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

celosvětovou kampaň na boj proti terorismu, do které se i aktivně zapojila i Česká republika.

- Moskva – Rusko (2002)

V říjnu 2002 si vzali teroristé (jejichž počet byl 50) jako rukojmí asi 1000 lidí v divadle. Celkem 130 diváků a záchranářů tehdy přišlo o život, pozitivní ovšem je, že byla zlikvidována celá teroristická skupina.⁸

- Bali (2002)

Na podzim v roce 2002 zde vybuchl luxusní komplex a padlo za oběť celkem 180 lidí (většina z nich byli australští turisté).⁹

- Londýn – Velká Británie (2005)

Ráno 7. července roku 2005 došlo v Londýně k sériím sebevražedných bombových útoků. K výbuchu došlo přímo v centru metropole. V metru explodovaly celkem 3 bomby. Zemřelo celkem 56 lidí a přes 700 jich bylo zraněno. K těmto útokům se přiznala známá teroristická skupina Al-Kaida.

- Bombaj – Indie (2008)

Jednalo se o sérii koordinovaných bombových útoků (celkem 8), které se uskutečnily na mnoha místech v Bombaji. Útoky měli na svědomí pakistánští teroristé, kteří je provedli za pomoci granátů a střelných zbraní. K tomuto tragickému incidentu došlo 26. listopadu 2008 a skončil následující den. O život přišlo minimálně 173 lidí a zraněno jich bylo přes 200.

- Oslo – Norsko (2011)

Odpoledne 22. července ve vládní čtvrti v Oslu se ozvala série výbuchů, při kterých bylo zabito 8 lidí. Několik hodin poté došlo ke střelbě v letním táboře Svazu dělnické mládeže nedaleko Osla. Na svědomí to měl muž, který byl převlečený za policistu a zabil zde 69 lidí. Pachatelem toho útoku byl známý zločinec Anders Behring

⁸ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

⁹ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

Breivik, který se k tomuto činu přiznal v srpnu rok po incidentu (přesněji 24. srpna 2012) a byl tak odsouzen k 21 letům vězení.

- Paříž – Francie (2015)

Tyto útoky byly sérií teroristických aktů, ke kterým došlo v noci z 13. listopadu na 14. listopadu 2015 ve francouzské metropoli mezi 21 hodinou a 1 hodinou ranní. Teroristé tu noc provedli celkem 6 útoků a to v 1., 10. a 11. pařížském obvodu. Teroristé tehdy provedli jak sebevražedné bombové útoky, tak útoky se střelnými zbraněmi. Útoky si vyžádaly celkem 130 mrtvých, kdy 129 jich zemřelo přímo na místě a 1 osoba později v nemocnici na následky zranění. Dále bylo zraněno 352 osob (některé zdroje dokonce uvádějí i 412). Pět dní po útocích (tedy 18. listopadu 2015) stále ještě zůstávalo 195 osob v nemocnici a 3 z nich byly v kritickém stavu. Zemřelo také 7 teroristů.

- Brusel – Nizozemsko (2016)

V Bruselu 22. března 2016 došlo k útokům, které si vyžádaly celkem 35 životů a 340 zraněných. Jednalo se o 3 sebevražedné bombové útoky, ke kterým se přihlásil Islámský stát. Cílem teroristů bylo mezinárodní letiště a stanice metra v centru Bruselu.

Česká republika ten den (22. března 2016) vyhlásila první stupeň nebezpečí.

- Katalánsko – Španělsko (2017)

K teroristickým útokům došlo 17. a 18. srpna roku 2017 v Barceloně a ve městě Cambrils. Útoky má na svědomí teroristická skupina celkem asi 12 lidí, z nichž 7 zemřelo. Při útocích zahynulo celkem 16 lidí a dalších 130 jich bylo zraněno.

Jednalo se o nejsmrtonosnější útok ve Španělsku od roku 2004 a od útoku teroristické organizace ETA v roce 1987.

5.1 Události po 11. září

Teroristické útoky z 11. září v roce 2001 se staly jednou z největších tragédií, která se přihodila v USA za poslední roky. Teroristé tehdy napadli takzvaná dvojčata v New Yorku a spolu s budovami zničili i spoustu nevinných lidských životů.

Po 11. září dostalo slovo „bezpečnost“ zcela nový rozměr. Nejen politici, ale i běžní lidé si začali uvědomovat, že nikdo a nikde není dostatečně v bezpečí, a že může přijít další útok. Tehdy se začaly hledat odpovědi na otázky, na které ani dnes, nemá nikdo dostatečnou odpověď.¹⁰

- Jak se chovat v průběhu teroristického útoku?
- Kde máme úkryty?
- Máme připravené nějaké plány pro rychlou odezvu na útok?
- Jsou příslušníci ozbrojených a záchranných sborů dobře vybaveni a vycvičeni?

Znamé rčení sice říká „šťěstí přeje připraveným“, ale problémem je, že na teroristický útok se téměř nelze připravit, jelikož nikdo (až na aktéry útoku) neví, kdy a kde se útok odehraje.

Je zcela jasné, že terorismus se v posledních letech stal celosvětovým problémem a jisté je, že se ho nepodaří zcela potlačit, alespoň ne v dohledné době. Terorismus se objevuje na předních stranách v denících, novinách i časopisem a slyšet o něm můžeme i v rádiu či televizi. Jeho agresivita a četnost stále stoupá.

6 Nejznámější teroristické skupiny a místa, kde působí

V této kapitole jsou uvedeny kontinenty a státy, a jejich nejznámější teroristické skupiny, které zde působí. Česká republika zde není uvedena, ale je označena za jeden z možných cílů útoku.

EVROPA

I. Irsko

a) Irská republikánská armáda

Znamá též pod zkratkou IRA. V minulosti to byla irská republikánská vojenská organizace, jejíž kořeny sahají až k roku 1913.

¹⁰ JAKL, Ladislav, LOUŽEK, Marek, ed. *11. září 2001: deset let poté : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2011. ISBN 978-80-87460-06-1.

b) Obránci rudé ruky

Název pochází z anglického originálu Red Hand Commando, ve zkratce RHC. RHC je velmi malou, polovojeenskou skupinou na severu Irsko a je spjata s UVF (Ulsterští dobrovolníci). Tato malá skupina vznikla kolem roku 1972 a o rok později, tedy v roce 1973 byla označena za nezákonnou.

II. Španělsko

a) ETA

Je zkratkou názvu „ Euskadi Ta Askatasun“ česky Baskicko a jeho svoboda. ETA je ozbrojenou španělskou organizací, která se snaží vytvořit socialistický stát, samozřejmě za použití násilí. Baskicko můžeme nalézt zhruba na hranicích Francie a Španělska. Nyní je ETA chápána jako ilegální teroristická organizace, ale ne vždy tomu tak bylo. Do roku 1975 byla ETA brána jako organizace, která bojovala proti autokratickému režimu generála Franca

III. Itálie

a) Rudé brigády

Tato italská teroristická organizace byla založena roku 1969, jejím nejznámějším činem byl únos a vražda křesťanskodemokratického politika Alda Mora v roce 1978. Rudé brigády byly ve svém počátku podporovány tehdejší československou StB. Organizace zanikla v roce 1988 a o rok později byla většina jejich členů uvězněna.

IV. Turecko

a) Kurdská strana pracujících

Vznik této skupiny se datuje k roku 1978. Tato skupina bojuje hlavně za vznik svého vlastního státu (kurdského). Organizace funguje jak v Turecku, Iráku a Sýrii, tak i v zemích Evropy. V Turecku je tato strana zakázána.

ASIE

I. Blízký východ

a) Abú Nidal

Známa též pod zkratkou ANO z anglického názvu „Abú Nidal Organisation“. Je palestinskou teroristickou organizací, která byla založena Abú Nidalem. V roce 1982 spáchala v Londýně atentát na velvyslance Izraele (záminka pro libanonskou válku). V současnosti má tato teroristická organizace přes tisíc členů.

b) Hamás

Je to zkratka pro Hnutí islámského odporu a jde o palestinsko islamistickou stranu, která vznikla v roce 1987. Dělí se na dvě části. První je část vojenská, jež bojuje proti Izraeli a druhá je politická (též civilní), která má za úkol rekrutovat nové členy přes mešity. Také shání peníze a organizuje různé akce.

c) Hizballáh

V češtině též strana Alláhova nebo také islámský odpor v Libanonu. Hizballáh funguje od roku 1982 a proslavila se díky svému vojenskému odporu proti Izraeli. Tato organizace je materiálně i finančně podporována Íránem. Další podporu získává také ze Sýrie.

Evropská Unie, Spojené státy, Kanada, Izrael, Austrálie, ale i další, považují Hizballáh za teroristickou organizaci. Hizballáh má tyto hlavní cíle – omezení vlivu USA na Blízkém východě a zničení Izraele.

d) Palestinský islámský džihád

Zkráceně PIJ, je islámská militantní teroristická skupina, která byla založena jako odnož Egyptského islámského džihádu. Mezi jejich hlavní cíle patří osvobození Palestiny a zničení Izraele. Má své sponzory v Saúdské Arábii, Íránu a ve státech Perského zálivu.

e) Al-Kaida

Organizace vznikla kolem roku 1988 a do českého jazyka se tento název dá přeložit jako „základna“. Al-Kaida je teroristickou militantní islamistickou organizací,

kteřá stojí za známým teroristickým útokem, který se uskutečnil 11. zářím 2001 v New Yorku v USA. V čele této velmi známé organizace stál terorista Usáma bin Ládín. Bin Ládín byl zastřelen americkou vojenskou jednotkou NAVY SEALs v Pákistánu dne 2. května 2011. Hlavním nepřitelem je USA, kterou viní za drancování arabského nerostného bohatství (zejména ropy). Usuzují o prosazení islámského práva.

Velkou výhodou ve své infrastruktuře má hlavně díky tomu, že pracuje převážně pomocí tzv. buněk, či spících buněk. Buňky jsou tříčlenné skupiny, jejichž členové se znají navzájem, tudíž je velmi obtížné, ba nemožné se do skupiny infiltrovat. Spící buňky proto, že nevyvíjejí žádnou teroristickou činnost (prozatím), ve společnosti žijí v utajení a dle potřeby organizace jsou aktivovány a provedou to, co je jim přikázáno (klidně i po mnoha letech).

f) Tálíbán

Je to radikální politicko-náboženské hnutí, které se nachází v Afghánistánu. V letech 1996 – 2001 vládlo skoro celému Afghánistánu. Finanční pomoc Tálíbánu poskytovala Al-Kaida od tehdy ještě žijícího Usáma bin Ládina, který v té době v Afghánistánu žil.

II. Japonsko

a) Japonská rudá armáda

Tato japonská militantní skupina vznikla v roce 1969 a během 70. let provedla několik teroristických útoků a do útoků se aktivně zapojovala až do 90. let minulého století. Skupina měla vždy menší počet členů cca 30 – 40.

III. Srí Lanka

a) Tygři osvobození tamilského Ílamu

Zkráceně též Tamilští tygři. Byla to militantní separatistická organizace, která fungovala od 70. let minulého století až do roku 2009 (kdy se 26. května definitivně vzdala) a usilovala o vytvoření samotného Tamilského státu. Boje vstoupily do dějin pod názvem Občanská válka na Srí Lance.

IV. Filipíny

a) Džamá islámija

Je to teroristická organizace pocházející z Filipín, úzce spolupracující se známou teroristickou skupinou Al-Kaida a usilující o vytvoření islámského státu na jihu Thajska, Indonésii, Malajsii a též na jižních Filipínách.

AFRIKA

I. Nigérie

a) Boko Haram

Boko Haram se může do českého jazyka (z hauštiny) překládat několika způsoby, například „Západní učení je hříchem“, „Moderní výchova je hříchem“ nebo „Předstírání falešných skutečností je hříchem“

Boko Haram je povstalecká organizace, která operuje na území Nigérie, Nigeru a Čadu. Má za cíl vytvořit z Nigérie muslimský stát. Až do roku 2015 byla tato organizace napojena na teroristickou skupinu Al-Kaida, avšak dnes se hlásí k islámskému státu.

JIŽNÍ AMERIKA

I. Peru

I. Světlá stezka

Název Světlá stezka (někdy též Komunistická strana Peru) pochází ze španělského překladu „Sendero Luminoso“. Jde o teroristickou organizaci v Peru.

Vznik skupiny se datuje k roku 1970, za zakladatele je považován marxistický profesor na universitě Abimael Guzmán. Skupina začala být aktivní v roce 1980, kdy prováděla záškodnickou činnost a měla na svědomí i několik politických vražd.

II. Kolumbie

a) Revoluční ozbrojené síly Kolumbie

Španělský název skupiny zní „ Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia“ zkratkou FARC. FARC je ultralevicovou povstaleckou organizací, jejichž vznik se datuje kolem 60. let minulého století, kdy se proslavila hlavně díky guerillovým válkám. Kolem 80. let se k jejich aktivitám připojil i prodej drog. V roce 2013 měla tato organizace kolem 9000 členů a v roce 2016 podepsala FARC příměří s kolumbijským prezidentem (o této dohodě se jednalo asi 3 a půl roku).

7 Terorismus a legislativa

Protože teroristické aktivity neustále zvyšují svoji nebezpečnost, tak si rovněž vyžadují i vyšší úroveň mezinárodní spolupráce v této oblasti. Faktem je, že mezinárodní teroristické útoky se v posledních letech značně navýšily, každý z nás si může najít články o incidentech, které se odehrály v Paříži, Berlíně, ale i jinde ve světě.

Značnou úlohu v této činnosti hraje mezinárodní organizace OSN, což je zkratka Organizace spojených národů. OSN přijala několik úmluv, které vytvářejí a též zdokonalují mezinárodní součinnost v boji s terorismem. Tyto úmluvy jsou založeny na principech mezinárodního práva, které určují povinnost vyšetřovat trestné činy spojené s terorismem, stíhají a též vydávají jejich pachatele

V České republice už dnes platí přísnější tresty za terorismus, než tomu bylo dříve. Tyto úpravy můžeme nalézt trestním zákoníku.

7.1 Terorismus a OSN

První velká úsilí kontrolovat mezinárodní terorismus se začala objevovat po první světové válce (1914 – 1918). Koncem dvacátých a začátkem třicátých let minulého století se začaly konat velké mezinárodní konference, jejichž cílem bylo vymezit definici terorismu pro unifikaci trestního práva.

Ve třicátých letech minulého století docházelo k mnoha atentátům a také narůstalo nebezpečí nacisticko-fašistické koalice. Po atentátech na jugoslávského krále Alexandra I. a francouzského ministra zahraničí pana Louise Barthoua (v roce 1934) podala Francie návrh Úmluvu o mezinárodním předcházení a trestání terorismu v roce 1937. Úmluvu, která byla podána Radě Společnosti národů, podepsalo celkem 23 států, ale v platnost nenastoupila.

Dalším projektem byla Ženevská úmluva o předcházení a potlačování terorismu. Ženevská úmluva byla připravena k podpisu v Ženevě 16. listopadu 1937 a reagovala na tehdejší mezinárodně politické události. Teroristický akt je v ní charakterizován jako obecné měřítko vyvolání strachu (článek č. 1) a výčtem jednotlivých činů (článek č. 2 a 3), přičemž jeho mezinárodní charakter určují slova „čin je zaměřen proti jiné vysoké smluvní straně“. Teroristický akt je označen jako trestný čin, který míří proti státu a vytváří pocit strachu ve vědomí skupin i jednotlivců.

Ženevská úmluva byla právně nejdůležitějším precedentem před druhou světovou válkou (1939 – 1945) v této právní oblasti. Úmluva nebyla ratifikována potřebným počtem států a nevstoupila nikdy v platnost, ale i přesto se stala cenným výchozím dokumentem pro pozdější kodifikace i pro úpravu v národních zákonech. Do začátku druhé světové války nevytvořilo mezinárodní právo žádné skutečně účinné nástroje proti terorismu.¹¹

Po druhé světové válce postupně narůstal počet teroristických útoků, a to nejen těch individuálních, které byly často mířeny proti politikům, ale i takových útoků, které lze v podstatě připisovat rozdělení světa v období studené války, dekolonizaci a hlavně v konfliktu mezi Palestinou a Izraelem.

Proto komise OSN pro mezinárodní právo vypracovala v roce 1954 návrh Kodexu zločinů proti míru a bezpečnosti lidstva. Při přípravě tohoto návrhu dospěla Komise OSN pro mezinárodní právo k závěru, že pojem „zločin proti míru a bezpečnosti lidstva“ by měl být omezen na zločiny, které obsahují politický prvek a ohrožují nebo porušují mezinárodní mír a bezpečnost.

Až do roku 1972 diskutovaly orgány OSN o terorismu jen minimálně. Po atentátu na Olympijských hrách v Mnichově roku 1972, byl problém terorismu zapsán na pořad zasedání Valného shromáždění OSN a byl vytvořen Zvláštní výbor pro mezinárodní terorismus, který byl složen z 25 členů a měl připravit obecně pojatou úmluvu o potírání mezinárodního terorismu. Valné shromáždění OSN (roku 1976) vyjádřilo rezolucí hlubokého znepokojení nad teroristickými činy a vyzvalo státy, aby přistoupily k mezinárodním úmluvám, které se vztahují k různým aspektům terorismu. Protiteroristické smlouvy pokrývaly pouze individuální a skupinové teroristické akty, ale ne násilné akce, které byly provedené za účasti států. V současné době však

¹¹ <http://www.cervenykriz.eu/cz/mhp/konvence.htm>

neexistuje žádná univerzální mezinárodní smlouva, která by komplexně zastřešovala boj proti terorismu v celé jeho šíři.

OSN doposud přijala celou řadu dohod a úmluv, které se týkají eliminace a potlačování teroristických činů. Mezi nejznámější patří tyto dohody:

- Konvence o trestných činech a některých jiných činech spáchaných na palubě civilních letadel (Tokio, 14. září 1963)
- Konvence o potlačení protiprávního zmocnění se letadel (Haag, 16. prosince 1970).
- Konvence o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců (New York, 14. prosince 1973).
- Mezinárodní konvence proti braní rukojmí (New York, 17. prosince 1979)
- Konvence o zamezení nezákonných aktů proti bezpečnosti námořní dopravy (Řím, 10. března 1988).
- Konvence o označování plastických trhavin pro účely jejich identifikace (Montreal, 1. března 1991)
- Mezinárodní konvence o potlačování teroristických bombových útoků (New York, 15. prosince 1997).
- Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu (9. prosince 1999).

OSN přijala v roce 2001, tedy po teroristických útocích v New Yorku v USA (11. září 2001) rezoluce k boji proti mezinárodnímu terorismu, v níž odsoudila tyto útoky na USA. 11. března 2005 generální tajemník OSN pan Kofi Annan definoval pět základních pilířů protiteroristické strategie OSN.¹²

- zabránit teroristům v přístupu k prostředkům, které jim umožní provést útoky
- odstrašovat státy od podpory terorismu

¹² MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

- zrazovat nespokojené skupiny od toho, aby využívaly teroristických aktivit k dosažení svých cílů
- bránit lidská práva v boji proti terorismu
- rozvíjet kapacity států pro prevenci terorismu¹³

7.2 Protiteroristické úmluvy v Evropě

Terorismus se nejvíce rozšířil v západní Evropě, o čemž také svědčí četné teroristické útoky hlavně z poslední doby (Francie, Německo a spousta dalších). Jedním z hlavních a nejkompexnějších dokumentů o potlačování terorismu je Evropská úmluva o potlačování terorismu z roku 1977 (uzavřena mezi státy Rady EU). Cílem této úmluvy je zajistit, aby pachatelé teroristických činů neunikali stíhání a trestům. Trestné činy spojené s terorismem definuje pomocí chráněného objektu a také podle užitých metod. Mezi trestné činy, které jsou spojené s terorismem, zahrnuje skutkové podstaty obsažené v Úmluvě o potlačení protiprávního se zmocnění letadel a Úmluvy o potlačování protiprávních činů, které ohrožují bezpečnost civilního letectví a dále také pak útoky na životy, tělesnou integritu a svobody osob, jež požívají mezinárodní ochranu (včetně diplomatů). Dále zahrnují únosy a braní rukojmí a „trestné činy, které zahrnují použití bomb, raket, granátů a automatických střelných zbraní nebo dopisů a balíků, které obsahují výbušnou náplň, pokud ovšem jejich použití nějakým způsobem představuje ohrožení osob“.¹⁴

Evropská unie (EU) už několik let realizuje svou vlastní bezpečnostní politiku. V roce 1976 vytvořilo Evropské společenství (ještě ne přímo EU) organizaci TREVI (zkratka slov Terrorism, Radicalism, Extremism, Violence International). Organizace TREVI slouží pro výměnu informací a koordinaci Evropského společenství proti terorismu a zločinu. Politiku v EU hodně ovlivnily útoky ze dne 11. září roku 2001, kdy teroristé provedli útoky v New Yorku USA. Ze speciálních institucí v EU, které značně přispívají na boj s terorismem, ale i jiných trestných činů je především Europol, který má na starosti koordinaci a realizaci policejních složek.

¹³ DAVID, Vladislav a Michal MALACKA. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 80-7201-524-9.

¹⁴ <http://euractiv.cz/nazory/vnitro-a-spravedlnost/evropsk-zatkac-rozkaz/>

7.2.1 EU a boj proti terorismu

V rámci EU, je zřízena tzv. pracovní skupina pro terorismus (Working Party on Terrorism), která je odpovědná za výměnu informací a posuzování teroristických hrozeb. Tato pracovní skupina úzce spolupracuje s Europolem a protiteroristickým koordinátorem EU.¹⁵

V boji proti terorismu v rámci Rady Evropy byl zřízen tzv. Výbor expertů na terorismus (CODEXTER). Jedná se o mezivládní instituci, která koordinuje činnosti Rady Evropy v boji proti terorismu. Tento výbor navrhl Úmluvu Rady Evropy o prevenci terorismu a další řadu důležitých nástrojů.

7.3 ČR a EU

Česká republika považuje unijní aktivity v boji proti terorismu za zásadní. Avšak oproti jiným státům má ČR mnohem menší zkušenosti jak s radikalismem, tak se zahraničními bojovníky. ČR obecně podporuje intenzivnější spolupráci a výměnu informací mezi bezpečnostními službami a to nejen v rámci EU.¹⁶

V roce 2016 Česká republika zavedla systém stupňů ohrožení terorismem. Stalo se tak bezprostředně po teroristických útocích v Bruselu, které se udály na začátku roku 2016. Tehdy byl vyhlášen první stupeň ohrožení terorismem v ČR, který i nadále přetrvál až do dnes. Vyhodnocování teroristických hrozeb je v ČR prováděno v rámci pravidelných setkání Společné zpravodajské služby.

7.3.1 Stupně ohrožení terorismem v ČR

Systém vyhlášení stupňů ohrožení terorismem v ČR byl schválen usnesením vlády č. 63 ze dne 25. ledna 2016. V současné době se nacházíme v prvním stupni ohrožení. Vyhlášení jednotlivých stupňů ohrožení provádí vláda České republiky na návrh Společné zpravodajské skupiny Výboru pro zpravodajskou činnost Bezpečnostní rady státu, tj. orgán zaměřený primárně na výměnu informací o terorismu a jeho analýzu.

- **Nulový stav ohrožení** je situace, kdy není známá žádná konkrétní ani obecná hrozba teroristického nebo obdobného útoku na území ČR. Tento

¹⁵ <http://www.mvcr.cz/cthh/clanek/eu-a-mezinarodni-problematika-terorismu.aspx>

¹⁶ <http://www.mvcr.cz/cthh/clanek/eu-a-mezinarodni-problematika-terorismu.aspx>

stav je ideální, ale vzhledem k dnešní době téměř nereálný a obtížně dosažitelný.

- **První stupeň ohrožení** upozorňuje na existenci obecného ohrožení terorismem. Vyplývá ze situace v zahraničí a také z příslušnosti ČR k euroatlantickým strukturám i z mezinárodních aktivit ČR. Česká republika se v něm nyní nalézá.
- **Druhý stupeň ohrožení** opět upozorňuje na možnou existenci útoku. Tentokrát se už jedná o zvýšenou pravděpodobnost teroristického útoku, která se vyhláší v návaznosti na předchozí události a na informace o hrozbě projevů terorismem. Ovšem nelze předpovědět přesné načasování ani další okolnosti hrozby.
- **Třetí stupeň ohrožení** je posledním a také nejvyšším stupněm ohrožení terorismem na území ČR. Zavádí vysoký stav bdělosti, ostražitosti a pohotovosti, kdy je teroristický útok na území ČR očekáván s velmi vysokou pravděpodobností nebo již proběhl. Je třeba přijmout taková opatření, která zabrání dalšímu pokračování či opakování útoku.¹⁷

8 Základní dělení terorismu

Terorismus lze rozdělit do dvou hlavních skupin: terorismus individuální a mezinárodní neboli terorismus skupin.

- 1) Individuální terorismus – jedná se zpravidla o terorismus jedné osoby vůči jedné nebo více osobám.
- 2) Terorismus skupin – též nazývaný jako mezinárodní terorismus nebo terorismus organizovaných skupin.

¹⁷ <http://www.mvcr.cz/cthh/clanek/stupne-ohrozeni-terorismem.aspx>

8.1 Typologie terorismu

Jedná se o motivaci aktérů a rozsah a způsob provedení teroristické akce. Podle motivace je vypracována následující typologie, která zahrnuje i nepolitické formy terorismu.¹⁸

1) Kriminální terorismus

Terorismus prováděný jednotlivci nebo skupinami, jejichž cílem je získání příslušných materiálních výhod (obohacení se).

2) Patologický terorismus

Teroristické činy, které jsou prováděny za účelem sebeuspokojení se. Nemají žádný hlubší podtext.

3) Politický terorismus

Též ideologický terorismus, v dnešní době nejvýznamnější a nejdiskutovanější. Tento typ terorismu nemá za cíl získávat materiální výhody pro sebe, ani nikoho jiného. Jsou to akce prováděné z kolektivních pohnutek.

Dále lze ještě terorismus rozdělit do několika dalších skupin a to:

- Ultralevicový terorismus
- Ultrapravicový terorismus
- Etnický terorismus
- Náboženský terorismus
- Environmentální terorismus
- Vigilantistický terorismus
- tzv. Single-issues terorismus¹⁹

¹⁸ <http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>

¹⁹ MAREŠ, Miroslav. Terorismus v ČR. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.

8.2 Další členění terorismu

- Náboženský terorismus – v současné době jeden z nejviditelnějších druhů terorismu, kdy si aktéři myslí, že jejich činy jsou jediné možné řešení daného problému a budou odměněny „bohem“. Jedná se o určitý druh fanatismu. Náboženský terorismus bychom mohli nadále rozdělit například na islámský náboženský terorismus a křesťanský náboženský terorismus.²⁰
- Informační terorismus
- Zájmový terorismus – útoky jsou prováděny v určitých zájmech aktérů, například útoky na kliniky kvůli potratům
- Ekoterorismus – na těchto útocích se podílejí ekologičtí radikálové.
- Politický terorismus – bylo zmíněno v předcházejících kapitolách, v politickém terorismu hraje roli určitá politická motivace.
- Narkoterorismus (část kriminálního terorismu) – terorismus s drogovou motivací.
- Sociální terorismus – viditelný v sociálních vztazích, např. zaměstnanec x zaměstnavatel.

9 Kyberterorismus

Kyberterorismus může být v širším pojetí téměř jakákoliv aktivita, která je spojená s teroristickými činy v kyberprostoru. Kyberterorismus, stejně jako terorismus, označujeme za promyšlený a politicky motivovaný útok (čin), který je v tomto případě směřován proti informačním (počítačovým) sítím a počítačovým programům či datům.²¹

Pro dnešní společnost by mohl mít útok směřovaný proti počítačovým sítím devastující účinky. Některé prameny uvádějí, že teroristické útoky pomocí počítačů jsou dnes srovnatelné se zbraněmi hromadného ničení, jelikož se spoléháme čím dál více na informační systémy, což samozřejmě posiluje závislost nejen našich mladých i starších občanů, ale celkově se stáváme více zranitelnými. Přes počítačovou síť se dá velmi

²⁰ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.

²¹ <http://www.mvcr.cz/clanek/kyberneticky-terorismus-kyberterorismus.aspx>

snadno vyvolat chaos, jelikož jsou na ni napojeny například některé přehrady, ropovody, elektřina, bankovní sektor a další.²²

Hrozba kyberterorismu se týká kteréhokoliv státu v dnešní společnosti a Česká republika není žádnou výjimkou.

9.1 Dělení kyberterorismu

Teroristické činy v kyberprostoru můžeme dělit podle cíle a typu útoku. Podrobnosti lze najít v následujícím dělení.

1. Komunikace a informace

Jedná se zejména o získání přístupu k informacím, které mohou změnit způsob výroby léků (samozřejmě tak, aby byly neúčinné, případně škodlivé), dále získání (krádež) identity, získávání receptů pro potraviny, manipulace s volbami či vojenskými informacemi a v neposlední řadě zneužití nemocničních záznamů.

2. Infrastruktura

Jedná se o sabotáže na systémy, které vedou a též skladují či transportují ropu, plyn, elektřinu, ale i pitnou vodu.

3. Finance

Teroristé by mohli zničit, nebo vážně poškodit bankovní sektor například manipulací s akciemi, kdy ovlivní jejich cenu. Mohli by též změnit i celý vývoj ekonomiky.

4. Doprava

Převážně půjde o útoky prostřednictvím počítačových sítí na systémy řízení dopravy, řízení letového provozu a řízení dopravních prostředků.²³

5. Vládní sektor

Útoky na správu státu a politiku.

6. Počítačové viry

²² <http://www.mvcr.cz/clanek/kyberneticky-terorismus-kyberterorismus.aspx>

²³ <http://www.mvcr.cz/clanek/kyberneticky-terorismus-kyberterorismus.aspx>

Představují v současnosti velkou hrozbu. Zkuste si představit, že by teroristé zavirovali systém řízení jaderné elektrárny, která by mohla působit jako dokonalá časovaná bomba.²⁴

10 Teroristické metody

Terorismus jako takový má mnoho aspektů, filozofický, historický, kulturní, psychologický i právní. Je spjat také s ostatními formami násilí a to například s kriminalitou, válkami či revolucemi.²⁵ V konečném důsledku následky teroristických útoků pocítí hlavně obyčejní nic netušící lidé (převážně v posledních letech – viz. Francie, Německo atd.).

Teroristické metody jsou typické svojí brutalitou, bezohledností a také vysokou nebezpečností. Mají za cíl vyvolat maximální psychologický efekt vůči společnosti. Čím bude vyšší rozsah útoku a jeho následky (mrtví, zranění, škody na majetku atd.), tím na ně bude upřena větší pozornost, zejména z mediálních řad. Vyvolají strach ve společnosti a ovlivňují postoj veřejnosti v souladu s jejich teroristickými cíli.²⁶

Terorismus je jistým druhem psychologické války. Média, byť neúmyslně, zvyšují efektivitu teroristických útoků, což je jeden z důležitých rozhodujících teroristických faktorů.

10.1 Klasické metody terorismu

Jedná se zpravidla o ohrožení za pomoci výbušných látek. Z tohoto úhlu pohledu je možné dále rozlišit čtyři stupně ohrožení.²⁷

- A. Hrozba za použití výbušných látek
- B. Nález podezřelých předmětů
- C. Nález nástražných předmětů
- D. Výbuch (buďto v objektu anebo v okolí)

²⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/kyberneticky-terorismus-kyberterorismus.aspx>

²⁵ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

²⁶ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

²⁷ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

Počty ohlášených bomb na území České republiky se pohybují okolo jednoho tisíce za jeden rok. Převážným cílem těchto hrozeb bývá pouze snaha o to, jak se vyhnout svým povinnostem (pouze planý poplach), čímž se samozřejmě odstartuje akce za účasti hasičů, policie a zdravotnické záchranné služby.²⁸

Co se týče nálezů podezřelých předmětů, rozumíme každý předmět, jehož umístění, účel, vnější forma, původ a jiné okolnosti naznačují, že by se mohlo jednat o nástražný systém nebo nástražný výbušný systém. Pokud dojde k nálezů podezřelého předmětu, tak už se jedná o reálné ohrožení životů a majetku. V případě nálezů podezřelého předmětu provádějí policisté – pyrotechnici, opatření, které vede ke zjištění, zda se jedná o nástražný předmět nebo nástražný výbušný systém. Ovšem v takovém okamžiku jsou již v pohotovosti složky IZS a to zejména hasičský záchranný sbor České republiky a zdravotnická záchranná služba.²⁹

U nástražných výbušných systémů jde o soustavu, která je tvořená výbušným předmětem, rozbuškou nebo zápalnou látkou, popřípadě pyrotechnickými prostředky a funkčními prvky iniciace. Tento systém je za pomoci uživatele schopen vyvolat výbuch nebo ohnisko požáru. Nástražný výbušný systém bývá zpravidla ukryt tak, aby skrýval pravý účel předmětu, může mít různou velikost i tvar. Tento předmět se může nacházet prakticky kdekoliv, například jako součást vybavení objektu, volně uložen někde v objektu, případně může být někde implantován. Dojde-li k nálezů nástražného výbušného systému, provádí se opatření ve spolupráci všech složek IZS.³⁰

Dojde-li k výbuchu v objektu nebo v jeho okolí, je nutné si uvědomit, že může dojít k další explozi. Může to být způsobeno výbuchem dosud nevybuchlých látek původní bomby nebo se může jednat o další bombu. Také může jít o výbuch různých směsí z poškozených inženýrských sítí. Tyto situace opět řeší na místě IZS.

10.1.1 Činnosti v objektu po výbuchu

Jakákoliv činnost, ať už v místě nebo v okolí výbuchu, je velmi nebezpečná a riskantní. Nejenže hrozí zřícení části objektu, požár, ale také i výbuch dosud nevybuchlých částí náloží nebo dalších náloží (viz sekundární exploze). Na místě

²⁸ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

²⁹ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

³⁰ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

vzniká panika, mnoho lidí propadá hysterii pohledem na místo útoku, ale hlavně zejména na oběti, ať už raněné nebo mrtvé.

Činnost na takovém místě řídí zpravidla velitel zasahující policejní jednotky. Ovšem v případě výbuchu v objektu s ohledem na velikost a stav po výbuchu je prvotní záležitost spíše záchrana životů, velitelem je záchranář. Je nutné, aby na místě zásahu bylo vždy jasné, kdo je velitelem zásahu (policista, hasič, záchranář).³¹

10.2 Sebevražedný terorismus

Sebevražedný terorismus se v posledních několika letech hojně objevuje a má mnoho taktických výhod. Těmito výhodami se rozumí především nákladné plánování, organizování a příprava únikových cest, která bývá mnohdy značně nákladná. Také tím velice klesá možnost dopadnout aktéra této akce, který tím de facto i chrání teroristickou skupinu, pro kterou pracoval. V neposlední řadě touto metodou i prudce roste účinnost a přesnost útoku proti osobě, či osobám, proti kterým směřuje. Výrazně tím vzroste i společenský strach, útok má velmi vysoký psychologický efekt.³²

Americký psycholog a antropolog pan Atran ve svých výzkumech tvrdí, že život těchto osob určují jejich druhové, kteří si je najmou do buněk o počtu maximálně šesti lidech. Nejsou to tedy pomatenci, chudáci a ani nevzdělanci.³³

Na místě, kde se podobný útok odehraje, opět řeší situaci IZS.

11 Integrovaný záchranný systém

Je nutné podotknout, že pokud by na našem území byl spáchán například bombový teroristický útok, ať už v metru, na náměstí, vánočních trzích, ve škole nebo třeba i při oslavách ve městě, tak složky IZS započnou svojí spoluprací v místě incidentu. Do vyšetřování se zapojí Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, ale především i zdravotnická záchranná služba, která má na starosti ošetření raněných. IZS tedy v tématu terorismus, hraje velmi důležitou a neopominutelnou úlohu.

^{31 31} MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

³² MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

³³ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

Integrovaný záchranný systém, neboli IZS je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací, přípravě na mimořádné události.³⁴

Integrovaný záchranný systém vznikl jako potřeba každodenní spolupráce hasičů, zdravotníků, policie a dalších složek při řešení mimořádných událostí (požárů, havárií, dopravních nehod, povodní atd.). Vždy, když bylo nutné spolupracovat při řešení větší události, vždy byl zájem spolupracovat a využívat to, s kým se spolupracuje, pro dosažení rychlé a účinné záchrany nebo likvidace mimořádné události. Spolupráce na místě zásahu uvedených složek v nějaké formě existovala vždy. Avšak odlišná pracovní náplň i pravomoci jednotlivých složek zakládaly a zakládají nutnost určité koordinace postupů.

Integrovaný záchranný systém tedy není organizace, nýbrž jen systém spolupráce a koordinace. Řídí se zákonem číslo 239/2000 Sb. Zákon o IZS.

11.1 Základní složky IZS

Mezi základní složky IZS patří:

- Hasičský záchranný sbor České republiky
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- Policie České republiky
- Zdravotnická záchranná služba³⁵

11.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor ČR je hlavním koordinátorem integrovaného záchranného systému. V praxi to znamená, že pokud zasahuje více složek IZS, na místě zpravidla velí příslušník Hasičského záchranného sboru ČR, který řídí součinnost složek a koordinuje záchranné a likvidační práce. Operační a informační středisko povolává a nasazuje potřebné síly a prostředky jednotlivých složek IZS v konkrétních lokalitách.

³⁴ <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>

³⁵ <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>

Na strategické úrovni je pak integrovaný záchranný systém koordinován krizovými orgány krajů a Ministerstva vnitra.

Dle zákona o integrovaném záchranném systému (zák. č. 239/2000 Sb.) velitel zásahu má při provádění záchranných a likvidačních prací rozsáhlé pravomoci. Může zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu, nařídít evakuaci osob nebo stanovit nějaká dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí, velitel zásahu je rovněž ze zákona oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci. Firmy a občané mají ze zákona povinnost tuto žádost o pomoc při řešení mimořádné události vyslyšet.³⁶

HZS ČR je také provozovatelem informačního a operačního střediska IZS.

11.1.2 Policie České republiky

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu, a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.

Policie České republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie. Jejich územní obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky.³⁷

11.1.3 Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnická záchranná služba je na rozdíl od HZS a PČR provozována regionálně. Zřizovateli zdravotnické záchranné služby jsou v České republice kraje, které ji v rámci svých regionů také financují a zajišťují provoz. Zaměstnanci záchranné služby nejsou vůči státu ve služebním poměru, jako například policisté, hasiči či pracovníci vězeňské služby.

Základní náplní činnosti záchranné služby je zajišťování odborné přednemocniční neodkladné péče u stavů ohrožujících lidský život. Ta je zajišťována

³⁶ <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>

³⁷ <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

prostřednictvím operačních středisek, která přijímají a vyhodnocují tísňové výzvy na lince 155 a posádkami záchranných vozidel v terénu, vyjíždějících ze sítě výjezdových stanovišť po celé zemi.

Dojezdový čas posádek záchranné služby k případu je patnáct minut od přijetí tísňové výzvy. Posádky záchranných vozů se rozdělují podle složení posádky. Vozy rychlé zdravotnické pomoci (RZP) jsou velké sanitní automobily s řidičem a zdravotnickým záchranářem, umožňující transport ležícího pacienta.

Oproti tomu vozy rychlé lékařské pomoci (RLP) vozí řidiče s lékařem. Zpravidla se jedná o osobní nebo terénní automobily. V části České republiky funguje systém tak, že ke každému případu vyjíždí vždy lékařská posádka. Tzv. setkávací systém (rendez-vous) umožňuje efektivnější využívání lékařů u vážných případů, kde je jich potřeba.

K méně závažným případům tak vyjíždí jen zdravotnická posádka v sanitce. Tam, kde setkávací systém nefunguje, vyjíždí lékař k případům společně s řidičem a záchranářem v jednom sanitním vozidle a vůz je pak označován za rychlou lékařskou pomoc.

Nedílnou součástí fungování záchranné služby v České republice je také Letecká záchranná služba.³⁸

11.2 Ostatní složky IZS

Integrovaný záchranný systém lze dělit do dvou složek. Hlavní a ostatní. Mezi ostatní patří:

- Obecní policie
- Armáda České republiky
- Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služba

³⁸ Zákon č. 374/2011 Sb. *Zákon o zdravotnické záchranné službě*

- Horská služba
- Zařízení civilní ochrany³⁹

12 Ochrana obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva je nezbytná součástí ochrany společnosti. V širším pojetí se jedná o ochranu života, zdraví, majetku a životního prostředí. Společnost si tak určuje minimální standardy jednotlivých sfér lidského života. Jedná se například o zajištění bezpečnosti při mimořádných událostech, kterými mohou být povodně či zemětřesení, ale také bombový teroristický útok. Stát má v tomto rámci nezastupitelnou úlohu.⁴⁰

V dnešní době je ochrana obyvatelstva z hlediska zákona chápána jako plnění úkolů civilní ochrany, k nimž patří hlavně varování, vyzoomění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva. Slouží k zabezpečení života, zdraví a majetku. Ve všech vyspělých zemích světa je obdobné. V České republice řeší ochranu obyvatelstva Hasičský záchranný sbor ČR, který je jednou z hlavních složek IZS.

Vzdělávání a informovanost v oblasti ochrany obyvatelstva, respektive stupeň připravenosti na přežití a zvládnutí jednotlivých mimořádných událostí a to včetně teroristických útoků není zatím na příliš vysoké úrovni. Mnohdy je příprava a vůbec povědomí civilního obyvatelstva na mimořádné události nedocenená a zlehčovaná. Veřejnost má nedostatek informací o tom, jaké ohrožení jim hrozí v místě trvalého bydliště. Vzdelávání v této oblasti je řešeno zákonem číslo 239/2000 Sb. O integrovaném záchranném systému (IZS).

12.1 Varování a vyzoomění

Varování a vyzoomění je též řešeno zákonem číslo 239/2000 Sb., zákon o IZS a o změně některých zákonů a také vyhláškou ministerstva vnitra číslo 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Varování obyvatelstva je komplexní souhrn organizačních, provozních a technických opatření, které zabezpečují včasné předání varovné informace o reálně hroící anebo o již vzniklé mimořádné události. Varování obyvatelstva je úkolem státu,

³⁹ <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-systém.aspx>

⁴⁰ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7.

který je zastupován především HZS ČR (hasičským záchranným sborem), provozovatelů jaderných zařízení, obcemi a také zaměstnavatelům a vedením škol. Šíření varovných informací je nejčastěji předáváno pomocí mluvených slov nebo zvukového záznamu. Varovný signál je kolísavý tón o délce 140 sekund a je možné jej až třikrát opakovat cca po třech minutách.

Co se týče vyrozumění, neslouží pro civilní obyvatelstvo, ale je určeno složkám IZS. Slouží též k předání varovných informací o již vzniklé nebo reálně hrozící mimořádné události.

12.2 Ukrytí obyvatelstva

Ukrytí z hlediska legislativy je opět řešeno zákonem číslo 239/2000 Sb., zákon o IZS a o změně některých zákonů.

Pokud bychom byly zasaženi bombovým teroristickým útokem, který by měl za následek například nějaký kontaminovaný mrak, ukrytí obyvatelstva by mělo následující význam.

Jedním z cílů ukrytí obyvatelstva je snížit dávku ozáření obyvatelstva z kontaminovaného terénu nebo případně při průchodu kontaminovaného mraku. Snadno se uskutečňuje tehdy, kdy je obyvatelstvo v dostatečném předstihu varováno. Slouží jako doplněk k evakuaci osob, případně je jednou alternativ. Ukrytí je možné jen na omezenou dobu.⁴¹

Ukrytím se rozumí hlavně využití úkrytů civilní ochrany a dalších vhodných prostorů. Úkryty tak můžeme dělit na úkryty stálé a improvizované. Ukrytí má za úkol zamezit anebo zmírnit dopad ničivých účinků na obyvatele.

Při mimořádných událostech v době míru ukrytí spočívá hlavně v ochraně proti průmyslovým haváriím a radiačním haváriím. V případě ohrožení státu nebo válečného stavu ukrytí slouží k ochraně před zbraněmi hromadného ničení.

⁴¹ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7.

12.3 Evakuace

Je řešena zákonem číslo 239/2000 Sb., zákon o IZS a o změně některých zákonů a některé podrobnosti jsou v souladu s vyhláškou číslo 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS.

Evakuace patří mezi nejrozšířenější, nejúčinnější, ale i nejnákladnější ochranné opatření.⁴² Využívá se při ochraně obyvatelstva před následky buďto přímo hrozících nebo již vzniklých mimořádných událostí. Provádí se za předpokladu dlouhodobého nebo zásadního zhoršení přírodních podmínek, které mohou být způsobeny například průmyslovou havárií nebo přírodní katastrofou. Evakuace se dělí na krátkodobou a dlouhodobou, kdy při té dlouhodobé se opouští místo trvalého pobytu na více jak 24 hodin.

Evakuace by se nejvíce využila například při hrozbě teroristického útoku výbušným zařízením nebo po jejím vzniku (po výbuchu bomby), kde by bylo zřejmé, že bomba vytvořila například již zmíněný kontaminovaný mrak.

12.4 Dekontaminace

Kdyby byl proveden nějaký teroristický útok, při kterém by došlo k použití chemických, radioaktivních nebo i biologických látek, na řadu přichází dekontaminace (například kontaminovaný mrak z předchozích podkapitol).

Dekontaminace je velmi náročný proces a celkově zahrnuje dezaktivaci (v případech, kdyby byly použity radioaktivní látky), odmoření (za použití chemických látek) a dezinfekci (proti látkám biologickým) a další. Obecně lze dekontaminaci definovat jako soubor prostředků a postupů, které se používají k odstranění kontaminantů, případně snižují jejich účinek na bezpečnou úroveň.⁴³

Problematiku dekontaminace v České republice má na starosti Hasičský záchranný sbor české republiky, který toto břímě převzal po civilní ochraně v roce 2001. Možné je i nasadit prostředky Armády České republiky (chemické vojsko), kdyby se jednalo o zvláště těžké a závažné případy.

⁴² KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7.

⁴³ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.

Dekontaminace je úzce provázána s ukrytím i evakuací obyvatelstva.

13 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření mělo za cíl zjistit, jak jsou běžní občané (převážně studenti středních škol) informováni o tom, jak by měli postupovat v případě nějakého teroristického útoku, ať už bombového nebo střelného. Dále bylo cílem zjistit jejich subjektivní pocit bezpečí v naší republice a také jaký mají celkový názor na možné ohrožení České republiky teroristickým útokem v blízké době.

Dotazník byl vytvořen elektronicky pomocí internetové služby survio.com. Přesné znění dotazníku můžete nalézt na následujícím odkazu na stránku. <https://www.survio.com/survey/d/S4J6K1Y2C9M8W4V7W>

V dotazníkovém šetření bylo celkem 10 otázek, většinou uzavřených. Šetření bylo anonymní a probíhalo zejména v plzeňském kraji v okolí města Stříbra a města Plzně. Na dotazník odpovědělo celkem 54 respondentů. Ze zjištěných výsledků byla provedena následná analýza a zhodnocení odpovědí. Grafy k jednotlivým otázkám lze nalézt v seznamu tabulek a grafů.

Otázka číslo 1

Máte obavy, že by mohl nastat nějaký střelný nebo bombový útok na místě, kde se často zdržujete (kino, náměstí, metro, škola atd.)?

Celkem 55,6% respondentů odpovědělo na tuto otázku „Nepřemýšlím nad tím“. Dalších 38,9% odpovědělo, že se bezpečně necítí a pouhých 5,6% se cítí zcela bezpečně a spoléhají na naše bezpečnostní sbory.

Z těchto odpovědí lze uvodit následující. Tím, že většina dotazovaných lidí nad touto problematikou nepřemýšlí, je zjevně způsobena tím, že se v České republice, zatím žádný závažný teroristický čin nepříhodil. Naopak ti, kteří odpověděli, že se bezpečně necítí (38,9%) si určitě dělají starosti s nedávnými útoky v Paříži a Berlíně, a možná také s nedávnou vlnou uprchlíků a běženců, která postihla Evropu.

Otázka číslo 2

Na jakém místě se cítíte nejvíce ohroženi bombovým nebo střelným útokem? Bylo znění druhé otázky.

Z odpovědí, které byly na výběr, většina respondentů odpověděla tak, že se nejvíce cítí ohroženi při oslavách ve městech. Bylo jich celkem 51,9%, což je více než polovina. Poté se nejvíce cítí ohroženi ve velkých nákupních centrech, a to celkem 31,5% dotazovaných. Pouze 11,1% uvedlo jiné místo, mezi jejich nejčtenější odpovědi patřilo náměstí, koncertní nebo sportovní haly a také místa s velkým počtem lidí.

Z takovýchto odpovědí lze předpokládat, že na výše uvedených místech by měla být zvýšena bezpečnost, zejména prevence. Například větší výskyt uniformovaných policistů na těchto místech.

Otázka číslo 3

Myslíte si, že existuje reálná hrozba teroristického útoku na území ČR v nejbližší době? (dejme tomu do 2 let).

Celkem 63% lidí odpovědělo, ano a dalších 37% se domnívá, že taková hrozba nám nehrozí.

Dá se zcela jistě usoudit, že většina našich občanů se takového útoku obává a bylo by na místě posílit bezpečnost na veřejně přístupných místech, ale také důvěru ve státní sféru.

Otázka číslo 4

Jaká si myslíte, že je z vašeho pohledu pravděpodobnost útoku na území ČR? Na výběr byly celkem 3 odpovědi a to pravděpodobnost vysoká, středně vysoká a nízká.

Stejný počet respondentů (46,3 a 46,3%) odpovědělo, že pravděpodobnost takového útoku je velmi nízká i středně vysoká. Zbytek dotazovaných, celkem 7,4% se domnívá, že taková pravděpodobnost je velmi vysoká. Většina z nich nepokládá Českou republiku za pravděpodobný cíl teroristů v nejbližší době.

Otázka číslo 5

Na řadu přichází jedna z uzavřených otázek a to: V jakém městě si myslíte, že by teroristé udeřili? A případně i proč?

Všichni dotazovaní odpověděli, že cílem takového útoku by bylo naše hlavní město Praha. Někteří z nich k tomu ještě doplnili například Brno a Plzeň, zkrátka města s velkou koncentrací osob. Takovéto odpovědi se daly důvodně předpokládat.

Otázka číslo 6

Znění další otázky bylo. Kdo by podle vás mohl být iniciátorem útoků?

Většina dotazovaných lidí odpověděla, že iniciátorem takových útoků by mohli být uprchlíci a běženci. Bylo jich celkem 38,9%. Dalších 33,3% se domnívá, že iniciátorem útoků budou teroristé z jiných zemí například ETA, IRA apod. 13% dotazovaných odpovědělo na tuto otázku „naši občané sympatizující s islámským státem“. Je pravda, že takové riziko také nelze podcenit, ovšem otázkou je jak takové občany rozpoznat, aby už nebylo příliš pozdě.

Otázka číslo 7

Co byste udělali, kdybyste byli svědky výbuchu bomby např. v metru nebo na náměstí? Byla otázka číslo 7.

Takto otázka zkoumala správnou reakci dotazovaných a drtivá většina z nich odpověděla správně, bylo jich celkem 92,6%. Správná odpověď byla „zavolal bych policii, hasiče a zdravotnickou záchrannou službu, případně linku 112. Pouze malá hrstka odpověděla špatně nebo zcela neuspokojivě a to, že by se pokusili v davu najít teroristu odpovědného za tento čin a pouze jeden jediný člověk řekl, že by neudělal nic a raději by odešel. Neposkytnutí pomoci zraněným za předpokladu, že daná oblast je již bezpečná, je trestným činem. Už pouhé uvědomění například linky 112 je konání občanské povinnosti.

Otázka číslo 8

Kdyby se ve vaší škole či pracovišti odehrál střelný útok, jak byste se zachovali?

Tato otázka opět zkoumala správnou reakci, teď tedy za předpokladu, že by se odehrál střelný útok. Naprostá většina dotazovaných, celkem 61,1% odpověděla špatně.

A to tak, kdyby se odehrál střelný útok, ať už ve škole nebo na pracovišti, tak bych se rychle snažil nebo snažila opustit budovu. Samozřejmě správná odpověď byla ukrýt se a nezasahovat, na to odpovědělo správně pouze 25,9% lidí. Z toho plyne následující. Lidé převážně na školách nejsou zcela jasně informováni o tom, jak by měli postupovat v případě této hrozby. Jsem zcela přesvědčen o tom, že by takto odpovědělo mnohem více lidí.

Otázka číslo 9

Kdyby vás velitel zásahu (policista nebo hasič) požádal, abyste jim na místě, kde se útok odehrál, s něčím vypomohli, myslíte, že jste povinni uposlechnout?

Další z otázek zkoumající spíše než správnou reakci, jako znalost zákona. V zákoně o IZS je jasně stanoveno, že je každý občan (ne když má osoba například diplomatickou imunitu) povinen uposlechnout jak příkazu, tak žádosti (například o věcnou pomoc) velitele zásahu. Ale jen za podmínek, pokud vám nehrozí žádné nebezpečí, kdyby vám nebezpečí hrozilo, máte možnost odmítnout. Bohužel poměrně dost lidí odpovědělo (29,6%), že uposlechnout nemusí. Pravda je, že většina z nich odpověděla zcela správně a to, že pomoc poskytnout musí, ale jen za předpokladu nehrozí-li jim žádné nebezpečí. Takových bylo 61,1%.

Pozor, ale to že skoro 30% dotazovaných odpovědělo špatně, 30% není zanedbatelné číslo, je zřejmé, že by bylo na místě snažit se zvýšit informovanost veřejnosti v podobných případech.

Otázka číslo 10

Myslíte si, že je potřeba na školách zavést nějaké předměty, které by byly zaměřeny na téma ochrana obyvatelstva, první pomoc apod.? Toto bylo znění poslední otázky.

Většina dotazovaných si myslí (96,3%), že by bylo na místě zavést výuku na školách, která by byla zaměřená na obdobné předměty. Z mého pohledu je to naprosto logické, zajistila by se tím větší informovanost v této oblasti.

Závěr

Terorismus patří bezesporu mezi reálné a aktuální hrozby. Nikdo nedokáže odhadnout, kdy, kde a jak teroristé zasáhnou. Česká republika má dle mého názoru zatím jen štěstí, že se obdobným útokům zatím vyhnula. Můj názor je takový, že dříve nebo později nás jistě potká také, i když ne třeba v takovém rozsahu jako u našich spojenců. Nikdo z nás, vláda, bezpečnostní sbory, ani běžní občané by rozhodně neměli tuto hrozbu podceňovat a tiše doufat, že se nic nestane.

Z dotazníkového šetření vyplynulo několik zajímavých poznatků. Většinou nikdo z dotazovaných nad útoky v ČR nepřemýšlí. Dá se i předpokládat, že je to našim spoluobčanům jedno. Dokud se něco nestane, nikdo tomu nebude přikládat velký význam. To se ovšem netýká jen terorismu, ale většiny problémů v různých oborech.

Mezi další zajímavé zjištění patřilo například to, že naši občané netuší, jak správně reagovat při střelném útoku, který by se odehrál například v jejich škole. Z toho vyplývá, že by se měla zvýšit informovanost studentů (určitě se to netýká jen jich) v tomto i podobném tématu. Dá se říci, že to souvisí s poslední otázkou, kde téměř všichni dotazovaní odpověděli ano. Bylo by potřeba zavést ve školách předměty na téma ochrana obyvatelstva, první pomoc atd. Kdyby se obdobné předměty zavedly, zcela jistě by se informovanost našich občanů zvýšila.

Mezi pozitivní výsledky patřilo zjištění, že téměř všichni lidé jsou si vědomi toho, jak správně reagovat jako svědci bombového útoku na náměstí nebo v metru. Jak jsem uvedl, téměř všichni odpověděli správně a to tak že by zavolali na policii, záchrannou službu, hasičský záchranný sbor nebo rovnou linku 112.

Je zcela jisté, že nám nezbývá nic jiného než doufat, aby si teroristé nevybrali naši zemi jako další cíl svého podlého útoku. Jak všichni víme, terorismus je nejhorší v tom, že je absolutně nepředvídatelný a nikdo z jistotou nemůže říct, co bude dalším cílem.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

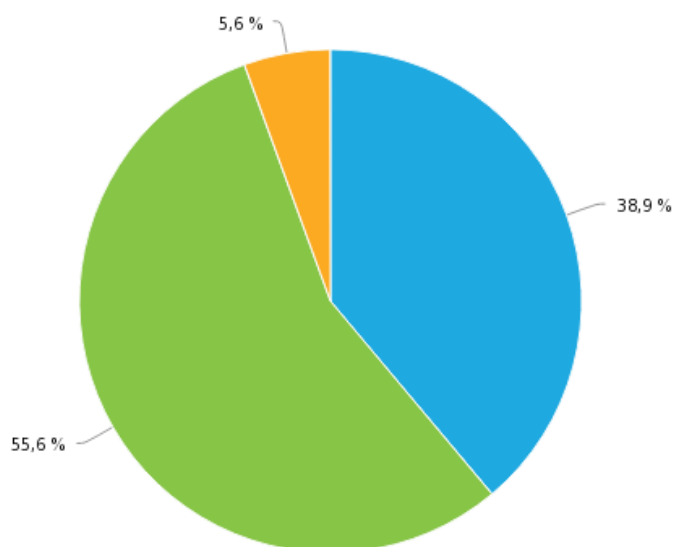
1. Světový terorismus: encyklopedie. Praha: Svojtka & Co., 2001. ISBN 80-7237-340-4.
2. MIKA, Otakar J. Současný terorismus: řešení krizových situací. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.
3. MAREŠ, Miroslav. Terorismus v ČR. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.
4. KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7.
5. JAKL, Ladislav, LOUŽEK, Marek, ed. *11. září 2001: deset let poté : sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2011. ISBN 978-80-87460-06-1.
6. DAVID, Vladislav a Michal MALACKA. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-524-9.

Elektronické zdroje

1. www.policie.cz
2. www.hzscr.cz
3. www.mvcr.cz
4. www.eur-lex.europa.eu
5. www.cervenkykriz.eu/cz
6. www.euractiv.cz
7. www.bis.cz

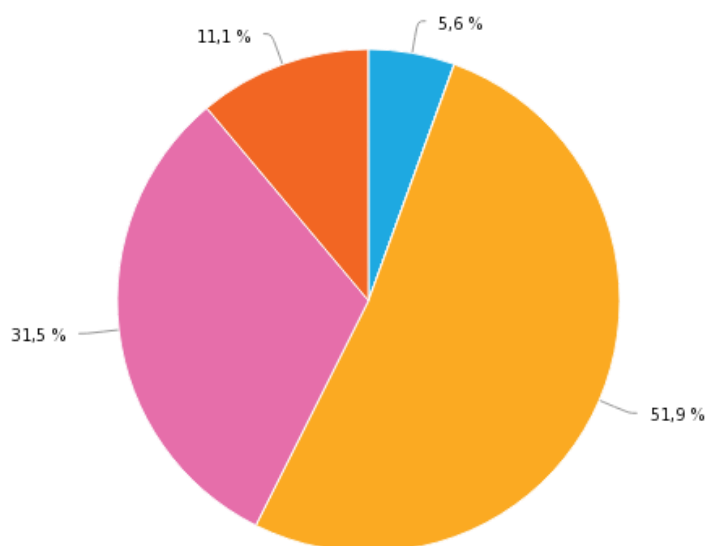
Seznam tabulek a grafů

Máte obavy, že by mohl nastat nějaký střelný nebo bombový útok na místě, kde se často zdržujete (kino, náměstí, metro, škola atd.)?

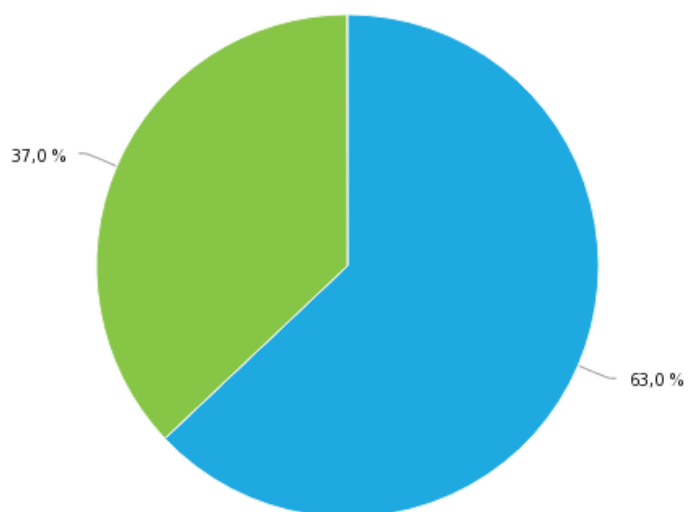
- Ano, necítím se bezpečně
- Nepřemýšlím nad tím
- Ne, naše bezpečnostní sbory mají daná místa pod kontrolou

Na jakém místě se cítíte nejvíce ohroženi bombovým nebo střelným útokem?

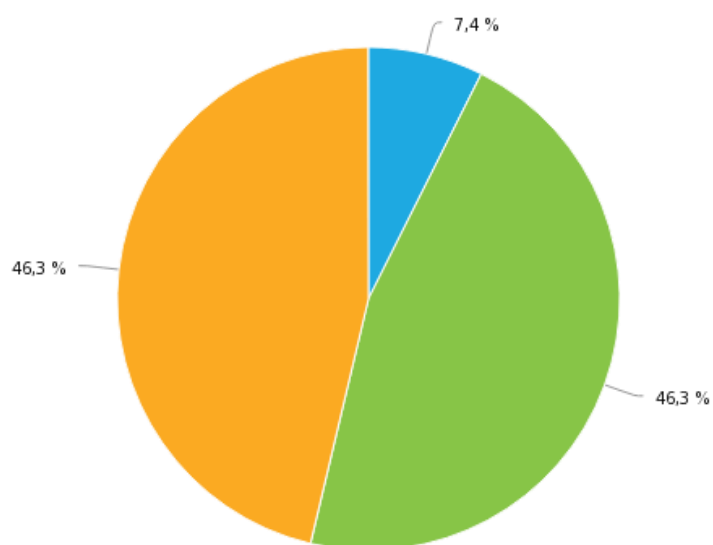
- ve škole
- na pracovišti
- při oslavách ve městě
- ve velkých obchodních centrech
- někde jinde (napište prosím kde a případně i proč)

Myslíte si, že existuje reálná hrozba teroristického útoku na území ČR v nejbližší době? (dejme tomu do 2 let)

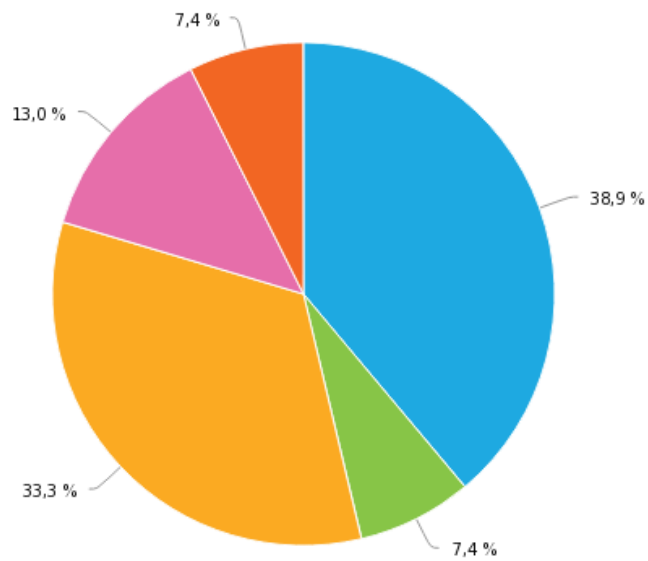
● Ano ● Ne

Jaká si myslíte, že je z vašeho pohledu pravděpodobnost útoku na území ČR?

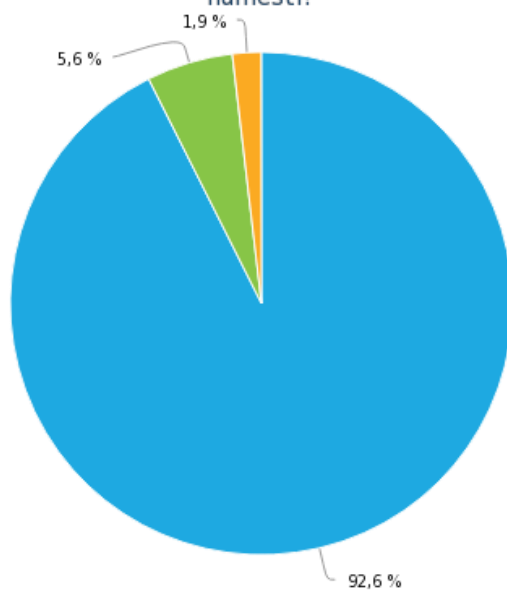
● velmi vysoká ● středně vysoká ● nízká

Kdo by podle vás mohl být iniciátorem útoků?

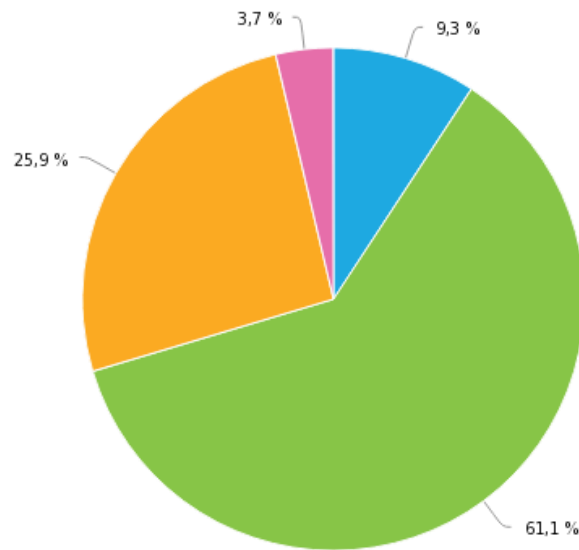
- uprchlíci a běženci
- lidé ze středního východu trvale žijící v naší zemi
- teroristické skupiny z jiných zemí (např. IRA, ETA apod.)
- naši občané sympatizující s Islámským státem
- někdo jiný (uveďte prosím kdo)

Co byste udělali, kdybyste byli svědky výbuchu bomby např. v metru nebo na náměstí?

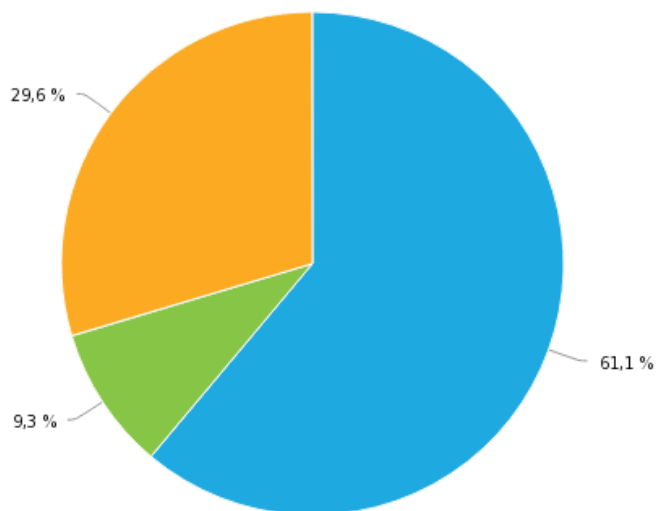
- zavolal(a) bych policii, hasiče a záchrannou službu, případně linku 112
- snažil(a) bych se najít v davu člověka (teroristu) odpovědného za tento čin a snažil(a) se ho zadržet
- nic, radši bych odešel(a)

Kdyby se ve vaší škole či pracovišti odehrál střelný útok, jak byste se zachovali?

- snažil(a) bych se teroristu(y) odzbrojit a zadržet
- snažil(a) bych se rychle opustit budovu
- pokusil(a) bych se v budově ukrýt a nezasahovat
- snažil(a) bych se teroristu(y) rozumně přimět, aby nás nechal(i) být a odešli

Kdyby vás velitel zásahu (policista nebo hasič) požádal, abyste jim na místě, kde se útok odehrál, s něčím vypomohli, myslíte, že jste povinni uposlechnout?

- Ano, jen když mi nehrozí žádná nebezpečí
- Ano, i když mi hrozí nebezpečí
- Ne, nemusím

Myslíte si, že je potřeba na školách zavést nějaké předměty, které by byly zaměřeny na téma ochrana obyvatelstva, první pomoc apod.?

